

Opgesteld door: Lisette Uiterwijk (Kennismakelaar Kennisrotonde)

Vraagsteller: intern begeleider basisschool

Referentie: Kennisrotonde. (2018). *Is het waar dat de klasopstelling in groep 3 invloed heeft op de mate waarin leerlingen spiegelend schrijven en lezen?* (KR. 460) Den Haag: Kennisrotonde.

14 november 2018

Vraag

Is het waar dat de klasopstelling in groep 3 invloed heeft op de mate waarin leerlingen spiegelend schrijven en lezen?

Kort antwoord

Spiegelend schrijven door kinderen tot ongeveer 7 jaar lijkt gerelateerd te zijn aan het zogenaamde lateralisatieproces (hersenen maken nog geen onderscheid tussen links en rechts), dat betekent dat klasopstelling hier vermoedelijk geen rol in speelt.

Toelichting antwoord

In de literatuur zijn diverse onderzoeken te vinden over spiegelend schrijven en lezen. Leerlingen die leren schrijven hebben, minimaal af en toe, de neiging om sommige letters of cijfers in spiegelbeeld te schrijven. Tot het eind van de twintigste eeuw werd gedacht dat dit te maken had met of iemand rechts- of linkshandig is. Diverse onderzoeken laten echter zien dat dit niet met elkaar in verband staat (zie bijvoorbeeld Fischer & Koch, 2016). Spiegelend schrijven door kinderen tot ongeveer 7 jaar wordt hoogstwaarschijnlijk veroorzaakt doordat bij hen het zogenaamde lateralisatieproces nog gaande is. De hersenen maken nog geen onderscheid tussen links en rechts (Ahr, Houdé, & Borst, 2016; Fischer, 2017).

Daarnaast zijn in de literatuur diverse onderzoeken te vinden over de invloed van klasopstelling op het leren van leerlingen. De klasopstelling heeft invloed op de taakgerichtheid en de werkhouding van leerlingen. Een opstelling in rijen zorgt voor een betere taakgerichtheid en een goede werkhouding van leerlingen die zelfstandig werken aan individuele taken. In een flexibel klaslokaal kan de leraar de leeractiviteiten, werkmethode en doelen beter op elkaar aan laten sluiten. Meer hierover is te vinden in twee eerder door de Kennisrotonde beantwoorde vragen over de groepsofopstelling in de klas.

In geen van deze onderzoeken wordt echter ingegaan op de link tussen klassenopstelling en spiegelen schrijven en lezen in groep 3. Een nadere raadpleging van deskundigen van diverse universiteiten heeft eveneens geen direct onderzoek naar de veronderstelde relatie tussen klasopstelling en spiegelen schrijven en lezen opgeleverd.

Op basis van huidige beschikbare kennis lijkt het erop dat spiegelen schrijven gerelateerd is aan het zogenaamde lateralisatieproces dat bij jonge kinderen (hersenen maken nog geen onderscheid tussen links en rechts), dat betekent dat klasopstelling hier vermoedelijk geen rol in speelt.

Geraadpleegde bronnen

Van Everdingen, S. (2017) Handschriftonderwijs upgraden en professionaliseren. *Veerkracht*, 14(3), 25-29. Verkrijgbaar via: <http://kpz.nl/wp-content/uploads/2018/02/24-29-HANDSCHRIFTONDERWIJS.pdf>

Ahr, E., Houdé, O., & Borst, G. (2016). Inhibition of the mirror generalization process in reading in school-aged children. *Journal of experimental child psychology*, 145, 157-165.

Fischer, J. P., & Koch, A. M. (2016). Mirror writing in typically developing children: A first longitudinal study. *Cognitive Development*, 38, 114-124.

Fischer, J. P. (2017). Character reversal in children: the prominent role of writing direction. *Reading and writing*, 30(3), 523-542. Tegen betaling verkrijgbaar via: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11145-016-9688-y>

Wouda, J. (2017). *Schrijven in spiegelbeeld doodnormaal bij kleuters*. Opgehaald via: <https://www.heutinkvoorthuis.nl/nl/schrijven-in-spiegelbeeld-doodnormaal-bij-kleuters/news/27/>

Meer weten?

Kennisrotonde- antwoord (2017): [Is een rijenopstelling beter voor leerlingen in het mbo basis/kader dan een groepsopstelling?](#)

Kennisrotonde- antwoord (2016): [Presteren kinderen beter door 'bewegend leren'?](#)

Onderwijssector

po

Trefwoorden

klasopstelling, spiegelschrift, spiegelen schrijven, groep 3, schrijfonderwijs